

Keywords: *communicative culture, information and communicative space, virtualization, telecommunication networks*

УДК 303.1:007+316.77

О.О. Татакі

ТЕОРЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ САМООРГАНІЗАЦІЇ

Розглядаються теоретико-філософські аспекти документно-інформаційного забезпечення управління з урахуванням концепції самоорганізації в межах комунікативної моделі суспільства та «етики дискурсу» і вказується доцільність використання моделі механізму самоорганізації щодо підвищення ефективності управління, зважаючи на фрактальний характер його документно-інформаційного забезпечення.

Ключові слова: *документно-інформаційне забезпечення управління, самоорганізація, «етика дискурсу», модель механізму самоорганізації, фрактальний характер процесів.*

Сучасний стан теорії та практики соціальних комунікацій вимагає освоєння нових підходів, що дозволяють проникнути в своєрідність еволюції динамічних комунікативних процесів, їх специфіку і закономірності. Багатими можливостями осмислення специфіки цих динамічних процесів в усній, документній і електронній системах соціальної комунікації мають сучасні досягнення соціально-гуманітарного знання, зокрема, соціальної синергетики [1; 2].

Зараз важко назвати сферу наукових досліджень без спроб виявлення і моделювання самоорганізуючих тенденцій. Саме тому цікавими, на нашу думку, видаються наукові розвідки щодо документно-інформаційного забезпечення управління в контексті самоорганізації.

Збагачення методологічних можливостей пізнання в даній сфері актуалізується не тільки інтенсивним розвитком комунікативної діяльності, що зумовлений створенням глобальних мультимедійних каналів, освоєнням нових комунікаційних засобів, зміною уявлень про документну культуру організації, трансформацією керівника в

«керівника-споживача-користувача», а й нелінійністю, нерівнозначністю і невизначеністю процесів суспільно-економічного розвитку, що породжують широкий спектр синергетичних ефектів, розкриття і управління якими сприяє підвищенню ефективності економічної діяльності взагалі та документно-інформаційного забезпечення управління зокрема.

Про можливість «створення моделі сучасного суспільства з його складними комунікаційними процесами» з урахуванням інформаційної парадигми та синергетичного підходу говорить Л.Я. Філіпова [7].

Дослідники Ю.Г. Учитель та М.А. Глазун зауважують, що сьогодні, в умовах наростаючої нестабільності немає важливішого завдання, як спроектувати надійне майбутнє організації. Орієнтація на досягнення ефективних результатів організаційної системи можлива лише за умови збалансованості частки управління зверху і частки самоорганізації знизу [6].

Погоджуємось з думкою О.О. Семенця щодо концепції самоорганізації в межах комунікативної моделі суспільства Н. Лумана та «етики дискурсу» Ю. Габермаса: «У багатьох моментах ці два підходи доповнюють один одного. Якщо теорія Н. Лумана добре описує процеси саморегулювання комунікативних систем на макрорівні організації, то концепція Ю. Габермаса працює у сфері взаємодії людини та системи комунікації. Саме в цій ділянці знаходить застосування «етика дискурсу» Ю. Габермаса, близька до деонтологічної традиції етики, до кантіанства. Отож, ці дві загалом протилежні концепції: теорія самоорганізації комунікативних систем Н. Лумана і теорія регулювання соціальної системи на основі морально-етичних норм за Ю. Габермасом – доповнюють одна одну в описі різних аспектів: автопоезису, самодобудовування системи та її зв'язку із середовищем» [4].

Досить очевидно, що соціальні системи, фірми, організації та установи, є сумішшю обдуманих установок людини-конструктора і самовиникаючих порядків. Причому складність і сила цих порядків зростає разом зі збільшенням масштабу системи. Про необхідність виокремлення частки спонтанної самоорганізації і певної частки управління та про те, що самоорганізація знизу і організація зверху повинні бути збалансовані, переконливо відзначали Е.М. Князева і С.П. Курдюмов [6].

Під самоорганізацією будемо розуміти – процес мимовільного виникнення упорядкованості в системі (в її елементах, відношеннях і властивостях). Системою підприємства, організації, що здатна самоорганізовуватися, будемо вважати таку систему взаємодії людини і комп'ютера, системоутворюючим фактором якої є наявність спільних цінностей і узгоджених цілей, контрольованих за допомогою зворотного зв'язку, який забезпечує синергетичний ефект (стрибок результату, або стійке функціонування системи) [2].

Найбільшого поширення для пояснення і застосування механізмів самоорганізації в управлінні мають моделі генетичних алгоритмів і моделі штучних нейронних мереж. Перші є аналогом моделі розмноження живих організмів і беруть свій початок від еволюційної теорії Ч. Дарвіна, другі – вельми спрощеним аналогом, моделлю роботи біологічних нейронних мереж (напр. людського мозку). До популярного інструментарію, якому притаманні деякі властивості самоорганізації, можна віднести також експертні системи, що моделюють накопичення і використання знань у вузькій предметній області, методи «видобутку знань» (DataMining), когнітивні карти.

Дуже цікавою, на нашу думку, видається спроба авторів І.В. Решетова та В.І. Денисенка [3] побудувати універсальну модель механізму самоорганізації, що складається із семи груп категорій, що поєднуються у відповідності до їх змістовного наповнення та є необхідною умовою самоорганізації, а саме: правила гри, учасники гри, ресурси, випадок, інформація, мотиватор, фактор часу. На підставі цієї моделі пропонуються принципи застосування процесів самоорганізації в управлінні, які можна представити у вигляді тріади: механізми впливу, необхідні умови (умови застосовності), достатні умови (умови ефективного застосування). Варто відзначити, що зазначені принципи можуть бути використані як для посилення самоорганізації, так і для її уповільнення, стримування негативних катастрофічних процесів в управлінні.

Зауважимо, що ефективна діяльність кожної сучасної організації невіддільно пов'язана із процесами документно-інформаційного забезпечення управління, що мають фрактальний характер, тобто вони виявляють певну схожість при будь-яких масштабах, мають нескінченної глибини самоподібність: йдеться про однаковість

зазначених процесів від індивідуального підприємництва до транснаціональних концернів, а також на рівні державних підприємств.

Тому, зважаючи на викладене вище, на результати раніше проведених нами досліджень стосовно специфіки інформаційно-комунікативного простору організації [5] та на фрактальний характер процесів документно-інформаційного забезпечення управління, вважаємо перспективними подальші дослідження трансформації знакової форми повідомлення в процесі створення діалогового комунікативного простору.

Список використаних джерел

1. Аскарова, В. Я. Синергетика: возможности применения в исследовании динамических процессов социальной коммуникации / В.А. Аскарова // Вестник Челябинской государственной академии культуры и искусств. – 2005 / 2 (8). – С. 126 -132.
2. Пугачева, Е.Г. Самоорганизация социально-экономических систем [Электрон. ресурс] / Е.Г. Пугачева, К.Н. Соловьев. – Иркутск : БГУЭП, 2003. – Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru/Obrazo.htm>
3. Решетов, И.В. Социально-экономическая система: определение уровня самоорганизации [Текст] / И.В. Решетов, В.И. Денисенко // Проблемы теории и практики управления. – 2010. – №3. – С. 76 - 87.
4. Семенець, О.О. Самоорганізація та етика дискурсу масової комунікації: Луман чи Габермас? [Електрон. ресурс] / О.О. Семенець // Наукові записки Інституту журналістики. Том 40. – 2010. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Nzizh/2010_40/
5. Татакі, О.О. Інформаційно-комунікативний простір організації в контексті розвитку інформаційних технологій / О.О. Татакі // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття: зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конференції, Одеса, 12-14 вересн. 2013р. – Одеса : Симекс-Принт, 2013. – С.322-324.
6. Учитель, Ю.Г. Синтез управленческих решений в свете самоорганизации [Электрон. ресурс] / Ю.Г. Учитель, М.А. Глазун. – Режим доступа: <http://spkurdyumov.ru/economy/>
7. Філіпова, Л. Я. Інформаційна парадигма соціальної комунікації (огляд наукових підходів і концепцій) [Електрон. ресурс] / Л.Я. Філіпова // Вісник Харківської державної академії культури, 2013. – Режим доступу: www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/v39/11.pdf

Рассматриваются теоретико-философские аспекты документо-информационного обеспечения управления на основе концепции самоорганизации в пределах коммуникативной модели общества и «этики дискурса», указывается целесообразность использования модели механизма самоорганизации по повышению эффективности управления, с учетом фрактального характера его документо-информационного обеспечения.

Ключевые слова: документо-информационное обеспечение управления, самоорганизация, «этика дискурса», модель механизма самоорганизации, фрактальный характер процессов.

Theoretical and philosophical aspects of document-information management software based on the concept of self-organization within the communicative model of society and "discourse ethics" and indicate the feasibility of using self-organization model mechanism to improve management efficiency, given the fractal nature of its document-information provision.

Keywords: document-information security management, self-organization, «discourse ethics», model of the mechanism of self-organization, fractal nature of the process.

УДК 1:342.7(477)

Г.П. Корнієнко

ПРАВА ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОМУ ДИСКУРСІ

У сучасному українському філософсько-правовому дискурсі поняття прав людини стало надзвичайно широко використовуваним. Сучасні українські дослідники висувують ряд різних точок зору на природу прав людини і висувують ряд концепцій, що обґрунтовують права людини, У тезах піднімаються проблеми класифікації прав людини, ролі суспільно-політичних інститутів, юридичних норм та громадянського суспільства у забезпеченні їх реалізації. Доводиться позиція, що інститут прав людини, як соціальний фундамент гуманізму, завжди буде залишатися одним з найвищих моральних ідеалів.